

Problematika autorského práva v GIS

Alena Vondráková

Katedra geoinformatiky, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt

Legislativní aspekt v geoinformatice zahrnuje celou řadu procesů, jedná se například o práci s daty (jejich pořízení, správa dat a jejich ochrana), software (použití programových prostředků při mapové tvorbě nebo realizaci prostorových analýz, licenční politika, šíření výstupů), know-how (určitá forma zpracování tematiky, znalost požadavků trhu, předchozí zkušenost) a další. Z legislativního hlediska jde nejen o problematiku autorského práva, ale také o ekonomickou ochranu investic, ochranu průmyslového vlastnictví, atd.

Ochrana autorského práva stejně jako ostatních práv duševního vlastnictví nabývá stále větší důležitosti v souvislosti s fenoménem informační společnosti a možnostmi informačních technologií, včetně internetového prostředí a mobilních sítí. Zpřístupňování autorských děl či jiných předmětů ochrany prostřednictvím těchto technologií neznamená, že jsou komukoli volně k dispozici a že je lze bez dalšího volně užit. Autor může dílo z autorsko-právní ochrany uvolnit speciálním licenčním ujednáním (například použitím licence Creative Commons), nemusí se však jednat o uvolnění všech práv, ale pouze o uvolnění části autorských a souvisejících práv, tudíž dílo stále není po autorsko-právní stránce volné a je nutné znát pravidla, podle kterých je možné s dílem pracovat (dílem může být software, geodatabáze, extenze představující různé nástroje GIS, ale také výsledná vizualizace nebo kartografické dílo).

Ochrana ekonomických investic představuje zcela odlišnou formu ochrany kartografických děl a ostatních souvisejících faktorů v procesu mapové tvorby. Investice jsou zpravidla definovány jako veškeré majetkové hodnoty, investované v souladu s hospodářskými aktivitami investora. Mezi investice patří např. z oblasti kartografické tvorby především peněžní pohledávky nebo nároky na jakoukoli činnost mající hospodářskou hodnotu související s investicí (např. pořízení leteckých snímků pro potřeby vlastního mapování), práva z oblasti duševního vlastnictví (včetně autorských práv), průmyslová majetková práva, práva z ochranných známek, patentů, průmyslových vzorů, technických postupů, know-how, obchodních tajemství, obchodních jmen a goodwillu, pokud je toto spojeno s investicí. Ochrana ekonomických investic je většinou uplatňována na základě veřejného mezinárodního práva a principu tzv. rovných příležitostí, tedy na základě dohod o ochraně a podpoře investic, kterých Česká republika ratifikovala přes sedmdesát, každá s jiným zněním a zaměřením, případně i s jinou územní platností. V České republice podléhá dohled nad touto problematikou České národní bance.

Průmyslová právní ochrana se vztahuje na patenty, užité vzory, předměty průmyslového výtvarnictví a designu, ale také na obchodní tajemství, goodwill a zlepšovací návrhy. Průmyslový vzor představuje vizuálně vnímanou vlastnost produktu, jedná se například o znaky hlavních linií, barev, strukturu, materiál nebo zdobení, přičemž průmyslový vzor zároveň musí být nový a unikátní. Způsob ochrany průmyslových vzorů je specifikován Zákonem č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění. Užité vzory představuje unikátní technologické řešení, které přináší dosud nepopsané a nezavedené postupy, které jsou průmyslově využitelné. Dobu ochrany užitého vzoru upravuje Zákon č. 478/1992 Sb., o užitéch vzorech, v platném znění. Užité vzory jsou v oblasti geografických informačních systémů často používány například k získávání informací z leteckých snímků. Příkladem je detekce vodních objektů na černobílém družicovém snímku za využití algoritmů.